

Dystonia: fontos információk betegek részére

MI A DYSTONIA?

A dystoniás betegek akaratlan izomgörcsöket és izom összehúzódásokat tapasztalnak, melyek csavaró és rángó mozgásokhoz, szokatlan testtartáshoz vezetnek. A dystonia csaknem bármelyik testrészt érintheti. A leggyakoribb formái:

- A nyakizmok összehúzódása abnormális fejfördításhoz, fejbiccentéshez vezet, gyakran kombinálódik remegéssel illetve hirtelen, rángó mozdulatokkal. Ezt a betegséget *nyaki (cervicalis) dystoniának* vagy *torticollisnak* nevezzük.
- Az arcizmokat érintő dystoniában jelentkezhet kifejezett pislogás, a szemizmok görcse, melyet *blepharospasmusnak* hívunk. Ha ehhez az alsóbb arcizmok is társulnak, *Meige-szindrómáról* beszélünk. Az állkapocs illetve a nyelv izmainak kóros összehúzódása az *oromandibularis dystonia*.
- Görcsös hangképzési zavarban (*spasmodic dysphonia*) a betegek hangja erőlködő, lihegő.
- Fentiekén kívül a végtagok érintettsége is gyakori. A kezek dystoniája gyakran speciális tevékenységek során jelenik meg, például írás vagy hangszeren való játék közben. Ezek az úgynevezett *feladat-specifikus dystoniák*.
- Néha a dystonia több testrészen is megjelenik. Ritka esetekben több régióra is kiterjed, általában ha a betegség gyermekkorban kezdődik. Ilyenkor *generalizált dystoniáról* beszélünk.

MI OKOZZA A BETEGSÉGET?

A dystoniának sok, különböző oka lehet. Néhány betegnél azért jelentkezik dystonia, mert örökölték egy betegségre hajlamosító gént. Másoknál szerzett körülmények (baleseti agysérülés, idegrendszeri fertőzés, gyógyszer vagy kémiai anyag hatása) felelősek a betegség kialakulásáért. Néhány esetben hosszú éveken keresztül, nagy gyakorisággal ismétlődő tevékenységek hajlamosíthatnak dystoniára, mint az írás (írásgörcs) vagy hangszeren való játék (zenész dystonia). Bár legtöbb esetben nem derül ki a betegséget kiváltó tényező.

HOGYAN ÁLLAPÍJTJÁK MEG A DIAGNÓZIST?

A mozgászavarokban jártas neurológus fizikális vizsgálat után állítja fel a diagnózist. Bizonyos esetekben vérvizsgálat vagy az

agy képpalkotó vizsgálata is szükségessé válik. Az orvos döntését az alábbi információk segítik:

- A beteg életkora a betegség kezdetén
- Az érintett testtájak
- A tünetek időbeli alakulása (hirtelen kezdetű vagy fokozatosan rosszabbodó)
- Esetleges kísérő tünetek

Mindezek ellenére gyakran nem állapítható meg a dystonia pontos kiváltó oka. Sok kórképet kezdetben nem, vagy hibásan diagnosztizálnak. Enyhe tünetek esetén gyakran a betegek sem keresnek fel szakértőt, így betegségük nem kerül felismerésre.

LÉTEZIK-E KEZELÉS?

A dystonia gyógyítható lehet, ha igazolódik a kiváltó oka. Egyéb esetekben is alkalmazhatók gyógyszerek, legalább némi sikerrel. A leggyakrabban használt gyógyszerek:

- anticholinerg szerek
- benzodiazepinek
- baclofen
- izomrelaxánsok.

A gyógyszereket gyakran egyénileg kell kipróbálni, a jótékony és nem kívánt hatásokat mérlegelve. Más betegek tüneteinek a botulinum toxin injekciók segíthetnek. Ezeket az injekciókat az eljárásban tapasztalt orvosoknak kell beadni. A botulinum toxin injekciók átmenetileg elgyengítik az érintett izmokat, hogy feloldják a túlzott összehúzódásukat; beadásukat évente 3-4 alkalommal ismételni kell. Ha sem a gyógyszeres kezeléssel, sem az injekciókkal nem érhető el kielégítő javulás, műtéti kezelés is szóba jöhet. A lehetőségekről tájékozódjon orvosánál.

MIRE SZÁMÍTSÁK, HA DYSTONIÁVAL ÉLEK?

A legtöbb betegnél a dystonia néhány hónap vagy néhány év alatt kifejlődik. Ezt követően általában nem rosszabbodik. Egyes esetekben átterjedhet egyik testrésztől a másikra, vagy egyéb panaszok jelenhetnek meg.